

Skandias plånboksindex

September 2015

Hushållen höstdeppar

Skandias Plånboksindex visar ett kraftigt tapp för hushållens optimism. Så här pessimistiska har hushållen inte varit på snart ett år. Den skakiga börsen och frågetecknen kring Kinas ekonomi och vilka effekter det får för Sverige och världen är tänkbara förklaringar till tvärvändningen i september.

Skandias Plånboksindex, som görs i samarbete med TNS Sifo, kombinerar hushållens optimism kring den egna ekonomin med sparviljan, det vill säga benägenheten att amortera, spara på banken, i fonder eller aktier.

Septemberresultatet visar ett av de större tapp vi sett sedan indexets start 2008 när det gäller hushållens syn på den egna ekonomin – nästan 11 procentenheter. Så här pessimistiska har hushållen inte varit sedan sista kvartalet i fjol som präglades av påtaglig pessimism efter regeringsskiftet.

Så sent som i augusti var tonläget ett helt annat, då var hushållen istället mer optimistiska än vanligt. Den svenska ekonomin var stark, börsen gick bra och Riksbanken hade trots det sänkt reporäntan igen vilket gav ännu lägre boräntor. Men i början av september var alltså optimismen som bortblåst.

Sverige är ett litet omvärldsberoende land och förklaringen till tappet ligger bland annat i det som händer utanför våra gränser. Tillväxten i Kina mattas av och det väntas få effekter för såväl svenska som europeiska bolag. Det har inte minst märkts på Stockholmsbörser, som tappade drygt 10 procent på några dagar i slutet av augusti. En annan förklaring är den pågående flyktingkrisen, som nu tagit plats i vår vardag.

Även om minusräntan är goda nyheter för hushållen just nu, så höjs allt fler röster för att den på sikt kan driva fram en krasch på bostadsmarknaden. Dessutom väntas trösklarna in på marknaden bli högre i och med det

kommande amorteringskravet. Till hösten väntas också regeringen lägga en budget med skattehöjningar motsvarande 30 miljarder. Tillsammans kan detta vara en grund för den pessimism vi nu ser bland hushållen.

Det går inte att utesluta att detta bara är början på en bredare nedgång i optimismen vilket skulle kunna få allvarliga konsekvenser. Drar hushållen hårt i handbromsen får det inverkan på efterfrågan i ekonomin och därmed konjunkturen. Det kan sätta Riksbanken i en besvärlig sits.

Septemberraset sker brett över alla åldersgrupper och bland både låg- och höginkomsttagare. En intressant dimension är att tappet är tydligast bland de intervjuade kvinnorna.

Man kan också tänka sig ett scenario där optimismen återvänder relativt snabbt, om börsen fortsätter att stiga och den akuta oron för Kina lugnar ner sig.

Maria Landeborn
Sparekonom

Hushållens optimism rasar

Utvecklingen senaste året har varit dramatisk. Sista kvartalet i fjol såg vi en bottennotering och en påtaglig pessimism efter regeringsskifte, börsoro och förslag på amorteringskrav. Men redan första kvartalet i år skedde en kraftig återhämtning efter för hushållen positiva nyheter i form av att aviserade skattehöjningar sköts på framtiden parallellt med en positiv utveckling på börserna och fallande räntor. Under kvartal två såg vi en återgång till mer normala värden som håller i sig i kvartal tre.

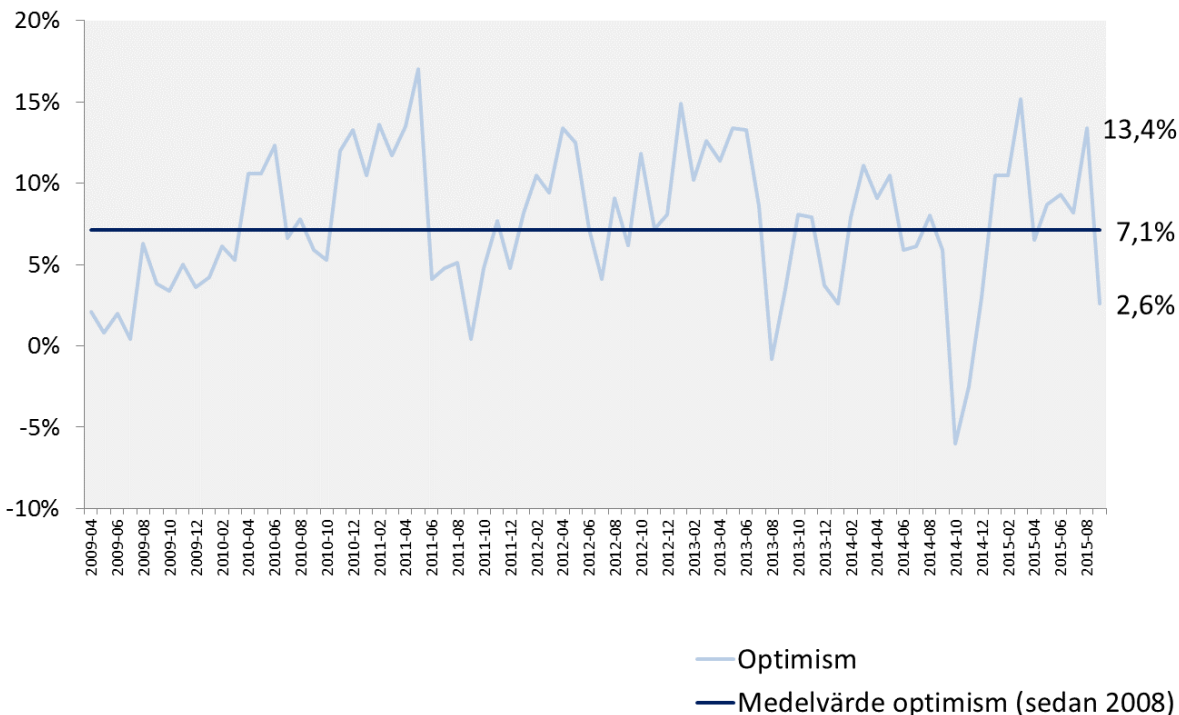
Men till skillnad från andra kvartalet så präglas tredje kvartalet av stora kast mellan hopp och förtvivlan. Efter en uppgång i augusti tvärvänder det i september och optimismen faller med över tio procentenheter.

Optimismen i augusti kan kopplas rapporter om att Sverige efter en lång svacka faktiskt är på väg in i en högkonjunktur. Därtill gjorde Riksbankens under försommaren ytterligare en räntesänkning. Den senaste tidens börsoro kom efter augustimätningen och fångas upp först i septembersiffran.

Septemberraset sker brett över alla åldersgrupper och bland både låg- och höginkomsttagare. En intressant dimension är att tappet är tydligast bland de intervjuade kvinnorna.

Börsfallet är med all säkerhet en av förklaringarna till raset i september. Rapporteringen i media handlade inledningsvis om att börserna i Kina var huvudorsaken, samt farhågor om en möjlig finanskris i Kina. En annan faktor är flyktingkrisen.

”Septemberraset sker brett över alla åldersgrupper och bland både låg- och höginkomsttagare”

Allt fler beredda att försvara sitt sparande

Sparviljan överlag har legat relativt stabilt sedan början på förra året. Samtidigt ser vi en förändring i att allt fler vill försvara det sparande man har. Det syns i att allt färre är beredda att minska på sitt sparande om man skulle få mindre pengar att röra sig med. Istället är det konsumtionen som får stryka på foten. En trolig orsak är den ökade osäkerhet som råder. Många har pengar i plånboken nu, men skulle man få problem i en osäker tid utgör sparandet en trygghet för många.

”84 procent som skulle dra in på konsumtion snarare än sparande om man skulle få mindre pengar att röra sig med”

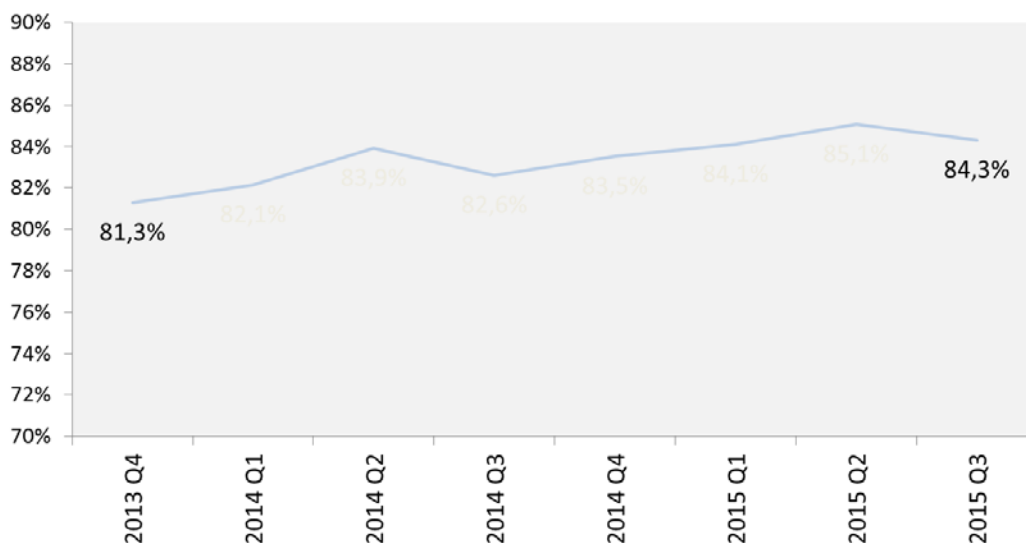
Sedan sista kvartalet 2013 ser vi att viljan att försvara sitt sparande ökar under fem av sju kvartal och det är nu 84 procent som skulle dra in på konsumtion snarare än sparande om man skulle få mindre pengar att röra sig med.

Sedan sista kvartalet 2013 drivs utvecklingen av en ökad benägenhet att försvara sparande generellt, det vill säga pengar på sparkonton, buffertsparande etc., men också en större benägenhet att försvara sina amorteringar.

I år ser vi en större benägenhet att försvara amorteringar, där en trolig förklaring är det kommande amorteringskravet som framför allt ska vara ett skydd mot rekyl neråt på bostadsmarknaden.

Vi ser också en större benägenhet att försvara sparande i fonder och aktier där den exceptionella börsuppgången sannolikt är vad som förklarar den utvecklingen.

Andel som skulle försvara sitt sparande (dra in på konsumtion) om de fick mindre pengar att röra sig med.

För mer information om Skandias
plånboksindex, vänligen kontakta:

Maria Landeborn
Sparekonom Skandia
maria.landeborn@skandia.se
08-788 18 81
Twitter: [@marialandeborn](https://twitter.com/marialandeborn)

Appendix: Om studien, frågeformulär och index

Bakgrund och syfte

Skandia har gett människor ekonomisk trygghet i mer än 150 år – genom krigstider och kriser, från det lokala bondesamhället in i den globala trådlösa kommunikationskulturen. Det innebär att Skandia har en lång, stolt tradition av pionjärande, produktutveckling och samhällsengagemang. Idag är vi en ledande nordisk leverantör av lösningar för ekonomisk trygghet och långsiktigt sparande. Vi har 2,2 miljoner kunder i Sverige, Norge och Danmark, ett förvaltad kapital på drygt 440 miljarder kronor och 2 300 anställda.

Med Plånboksindex har vi ambitionen att samla och sprida kunskap om svenskarnas syn på sin privatekonomi. Därigenom skapar vi en arena för att dela med oss av vår expertis om lån, sparande och konsumtion, om psykologin kring ekonomiska frågor och om kloka förhållningssätt till privatekonomi.

Målgrupp

Allmänheten i Sverige, personer i åldern 15 år och äldre.

Metod

Mätningen görs i samarbete med TNS Sifo. Datainsamling sker den 1-7:e varje månad och varje månads mätning har omfattat ca 1 000 webintervjuer. Totalt har mer än 90 000 intervjuer genomförts. Resultatet har vägts på kön, ålder, region och inkomstgrupp för att spegla målgruppen ovan.

Urvalet dras ur TNS Sifos onlinepanel:

Panelen har rekryterats representativt över hela landet via telefon och postala utskick. Det finns ingen möjlighet att ansluta sig till panelen utan att först ha blivit kontaktad av TNS Sifo i anslutning till en undersökning som uppfyller kraven för representativitet. Detta förhindrar i möjligaste mån så kallade proffspanellister från att ansluta sig. Eftersom undersökningen gjordes online så innebär det att personer som inte använder internet inte kommer med i undersökningen.

Appendix: Frågeformulär

1. Om din inkomst sedan skatten är dragen skulle öka så att du får lite mer pengar (ungefär 5 procent mer sedan skatten är dragen) att röra dig med, vad skulle du helst använda dessa pengar till?
2. Om din inkomst istället skulle minska något (ungefär 5 procent mindre sedan skatten är dragen), vad skulle du då i första hand dra in på?

Svarsalternativ till fråga 1 och 2:

Konsumtion	}	1. Möbler, heminredning
		2. TV, radio, stereo, DVD etc
		3. Mobiltelefon, bredband, Mp3spelare
		4. Maskiner för hushållsarbete, kök och tvätt
		5. Bättre bostad
		6. Fritidshus
		7. Fabriksny bil
		8. Begagnad bil
		9. Båt
		10. Semesterresor
		11. Tandläkare, läkarvård, medicin
		12. Nya kläder
		13. Bättre och godare mat hemma
		14. Restaurangbesök, krogen
Sparande	}	15. Spara pengarna
		16. Köpa aktier eller andra värdepapper
		17. Köpa försäkring
		18. Betala skulder
		19. Gåva till barn/ barnbarn
		20. Annat vad?
		21. Tveksam, vet ej

3. Tror du att du under de kommande tolv månaderna kommer att ha mer eller mindre pengar att röra dig med än vad du har nu, eller ungefär som nu?
 - a. Mer pengar
 - b. Ungefär som nu
 - c. Mindre pengar
 - d. Tveksam, vet ej

Appendix: Index

Optimism

Andel optimister - andel pessimister =
Andel som svarar *Mer pengar* - Andel som svarar *Mindre pengar* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)

För att komplettera tidsserien bakåt har perioden [januari, 2008] till [mars, 2009] skattats med hjälp av Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer: Hushåll (Egen ekonomi, bättre - sämre de närmaste 12 mån). Skattningen är baserad på metod för linjär regression.

Sparvilja

Spara mer - spara mindre =
Andel som svarar *spara pengarna; köpa aktier eller andra värdepapper; köpa försäkring; betala skulder; gåva till barn/barnbarn* (på "prioriteringsfrågan" F1 (filter* neutrala & positiva till framtiden, se förklaring nedan))

- (Subtraherat med)

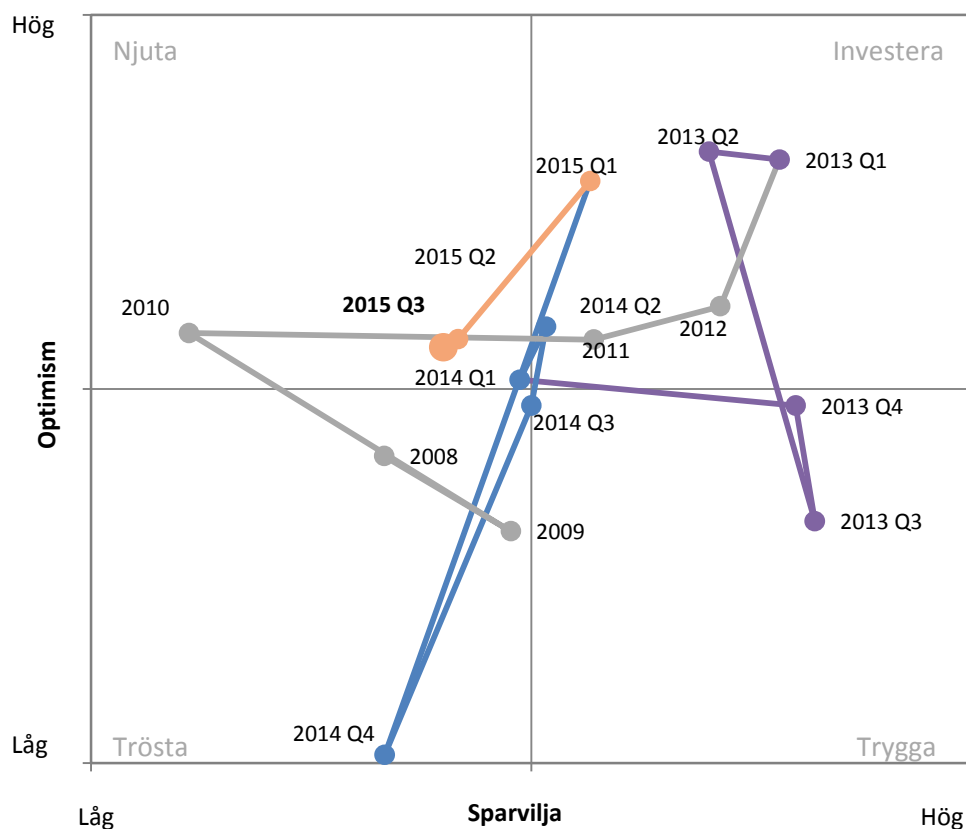
Andel som svarar *spara pengarna; köpa aktier eller andra värdepapper; köpa försäkring; betala skulder; gåva till barn/barnbarn* (på "dra-ner-på-frågan" F2. (filter* neutrala & pessimistisk till framtiden))

*Filter

Neutrala & positiva till framtiden =
De som svarar *Mer pengar; Ungefär som nu; Tveksam, vet ej* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)

Neutrala & pessimistisk till framtiden =
De som svarar *Ungefär som nu; Mindre pengar; Tveksam, vet ej* (på frågan om hur de ser på sin egen ekonomi framöver F3.)

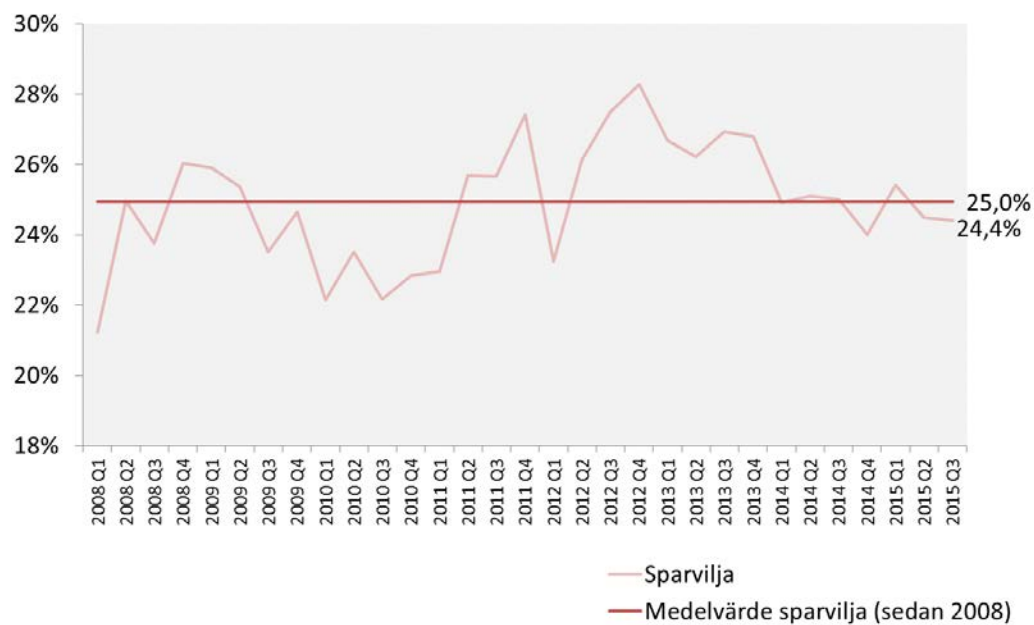
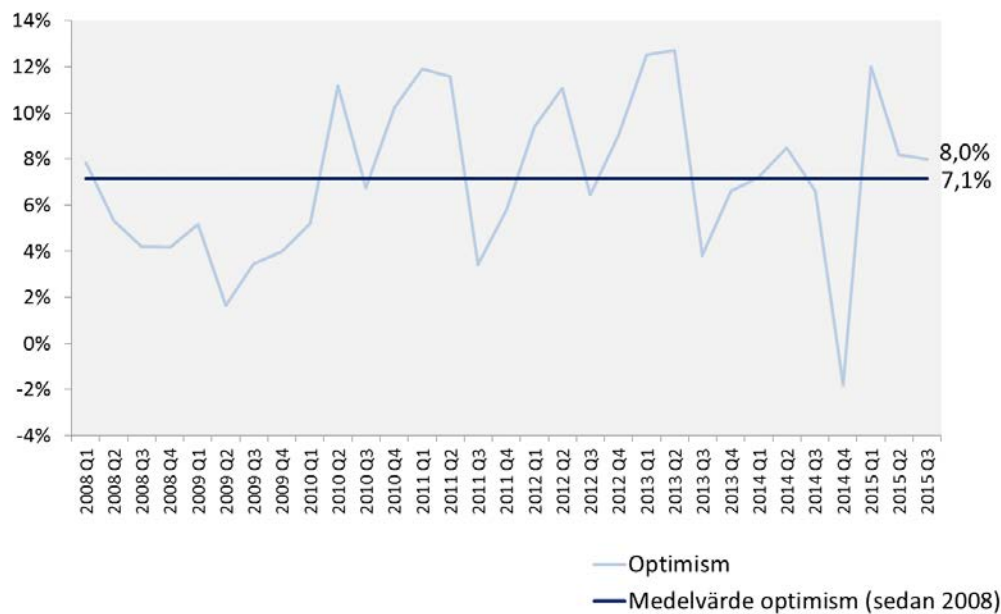
Appendix: Plånboksindex

Om plånboksindex

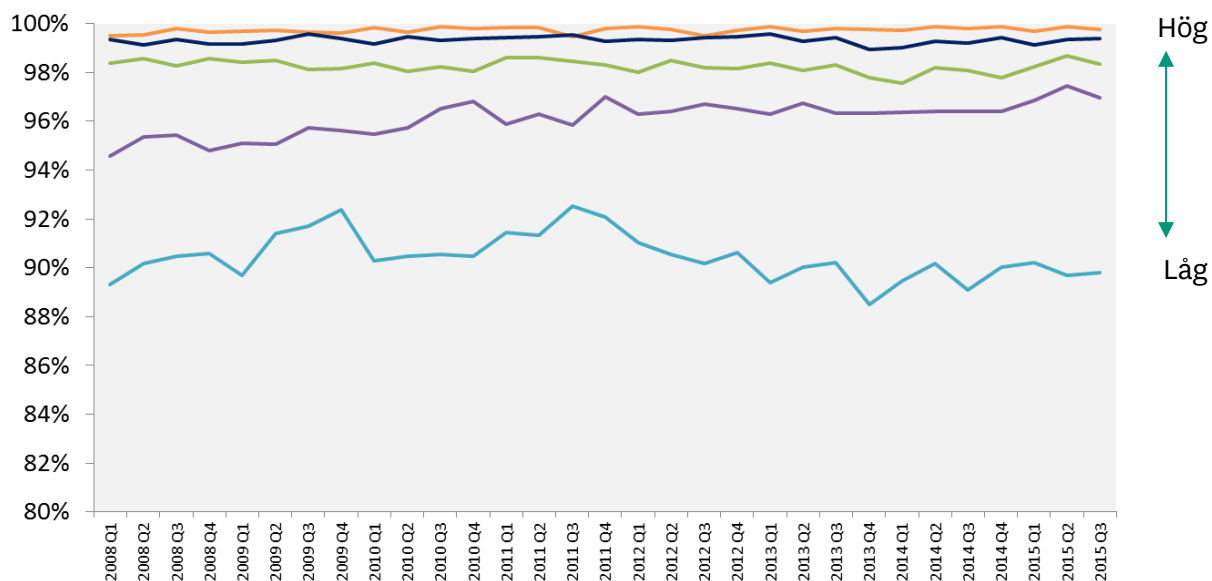
Optimism är ett mått på hur svenskarna ser på den egna ekonomin framöver medan Sparvilja är ett mått på svenskarnas vilja att spara. Investera-läget karaktäriseras av att hushållen är mycket optimistiska och har en hög sparvilja. Trösta-läget är motsatsen – hushållen är relativt pessimistiska och har en låg sparvilja. I Trygga-läget är svenskarna fortfarande relativt pessimistiska men sparviljan är hög. Njuta-läget karaktäriseras istället av hög optimism och låg sparvilja. Se appendix för en mer utförlig beskrivning av indexen Optimism och Sparvilja.

Appendix: Optimism och sparvilja

Appendix: Försvarsvilja sparande

Försvarsvilja vid sämre tider:

- % som försvarar försäkring
- % som försvarar gåva till barn/ barnbarn
- % som försvarar amortering
- % som försvarar att köpa aktier eller andra värdepapper
- % som försvarar allmänt sparande